

DE OPRICHTING VAN DE PAARDENPOSTERIJ TE ROTTERDAM 1809-1810

DOOR DR. E. A. B. J. TEN BRINK

DE oprichting van de Paardenposterij in ons land in het begin van de negentiende eeuw heeft destijds aan de organisatoren veel hoofdbrekens gekost en grote beroering verwekt in de wereld van het voordien zo vrije vaderlandse voermanswezen. Een en ander heeft echter tot gevolg gehad, dat een groot aantal ontwerpen, adviezen, rapporten en rekwesten is tot stand gekomen, waarin de latere historiograaf talrijke interessante gegevens over het toenmalige verkeer en vervoer aantreft, die elders niet of moeilijk te vinden zijn. Het blijft een merkwaardige zaak, dat er tot nu toe zo weinig van bekend is en er tot in de allerjongste tijd boeken over het Nederlandse reiswezen verschijnen, waarin over deze dienst met geen woord gesproken wordt ¹⁾.

Voorop zij hier nog eens gewaarschuwd tegen de veel voorkomende verwarring van de Paardenposterij met de postwagendiensten! De laatste waren *verbindingen* tussen twee of meer plaatsen, geöctrooieerde particuliere ondernemingen, het best te vergelijken met de tegenwoordige interlokale busdiensten. De Paardenposterij was wat men toen wel noemde een verzekerde dienst van paarden, d.w.z. een rijksdienst, meestal met de Brievenposterij onder één bestuur ressorterende, bestaande uit een aantal langs de voornaamste wegen gelegen *poststations (relais)* met aan het hoofd *postmeesters* ²⁾, waar de reizigers tegen vastgesteld tarief paarden, rijtuigen en postiljons konden huren. De *postroutes*, langs welke de stations lagen, waren dus wegen, geen verbindingen.

Een Paardenposterij had in de Republiek, in tegenstelling met de omringende Westeuropese landen, nooit bestaan ³⁾. Indien men niet over eigen paarden beschikte, reisde men met incidenteel en particulier gehuurde voermanspaarden, waarbij men wat betreft de prijs en de kwaliteit der paarden veelal afhankelijk was van de willekeur der stalhouders, aangenomen al dat er op het moment dat men ze nodig had paarden aanwezig waren. Tijdens de Republiek had dat in ons land, waar, zoals een rapport van het postbestuur van juni 1806 zegt, 'een gansche drom van bijzondere personen' aanwezig was, 'wier schepen, schuiten en wagens de